

Hemşirelik Öğrencilerinin Afete Müdahale Öz-Yeterlilik Durumlarının Değerlendirilmesi

[Assessment of Nursing Students' Self-Efficacy in Disaster Response]

[ID](#) Elif Bülbül, MSc, PhD¹

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Üsküdar / İstanbul, Türkiye

Sorumlu Yazar / Correspondence Address:

Elif Bülbül, MSc, PhD

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Hemşirelik Fakültesi
Tıbbiye Cad. No:38 Üsküdar / İstanbul Türkiye

E-mail: ebulbul1@yahoo.com

Geliş tarihi / Received: 27.05.2021

Revizyon tarihi / Revised: 10.09.2021

Kabul tarihi / Accepted: 12.09.2021

Elektronik yayın tarihi: 18.09.2021

Online published

Anahtar Kelimeler / Keywords: Hemşirelik öğrencileri, afet, afet yönetimi, öz-yeterlilik / Nursing students, disaster, disaster management, self-efficacy

Kısaltmalar / Abbreviations: Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği (AMÖYÖ);

Künye / Cite this article as: Bülbül E. Assessment of nursing students' self-efficacy in disaster response. *Emerg Aid Disaster Science*. 2021;1(2):45-49.

Copyright holder Journal of Emergency Aid and Disaster Science

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. This is an open Access article which can be used if cited properly.

Özet

Giriş: Hemşireler, afetlerden etkilenen insanların bakımında çeşitli pozisyonlarda roller alırlar. Hemşirelik öğrencilerinin olası afetlere karşı hazırlıklarının okul eğitimleri sırasında başlaması farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artması açısından önemlidir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin afete müdahale öz-yeterlilik durumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırma, Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 147 hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirildi. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik soru formu ve Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği kullanıldı.

Bulgular: Çalışmamızda, Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması 65,06±15,98 olarak bulundu. Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması dördüncü sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğu saptandı. Afet yönetimiyle ilgili ders veya eğitim alan öğrencilerin toplam puan ortalaması, almayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu görüldü ($t=7,913$; $p<0,001$). Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeğinin puan ortalaması ile yaş arasında pozitif yönde korelasyon istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($r=0,392$; $p<0,001$).

Sonuç: Bu çalışmanın sonucunda, afet yönetimi dersi alan öğrencilerin afete müdahale öz-yeterlilik durumlarının daha iyi olduğu görüldü.

Abstract

Introduction: Disasters nurses play an important role in a variety of positions in the care of people who affected by disasters. It is important for nursing students to start their preparations for possible disasters during their school education in order to increase their awareness and knowledge level.

Purpose: This research was conducted to evaluate the self-efficacy of nursing students in disaster response.

Method: This research was a cross-sectional study. The research was carried out with 147 nursing students studying at a foundation university in Istanbul between March and April 2021. Socio-demographic question form and Disaster Response Self-Efficacy Scale were used to collect data.

Findings: In our study, the total score average of the Disaster Response Self-Efficacy Scale was found to be 65.06±15.98. Total scores of the Disaster Response Self-Efficacy Scale were found to be higher in fourth grade students. It was observed that the total average score of the students who took a course or training on disaster management was statistically significantly higher than the students who did not ($t=7.913$; $p<0.001$). There was a statistically significant positive correlation between the mean score of the Disaster Response Self-Efficacy Scale and age ($r=0.392$; $p<0.001$).

Conclusions: As a result of this study, it was observed that the students taking disaster management course had better disaster response self-efficacy.

Dünya genelinde son 10 yılda 1,9 milyar insan çeşitli şekillerde afetlerden etkilenmiştir. Afetler, yüksek morbidite ve mortalite oranları ve neden oldukları

ciddi ekonomik kayıplar bakımından önemli bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.¹

Afet, evlere zarar verebilen, insanların yaralanmasına veya ölümüne neden olabilen, insanları yaşadıkları yerden edebilen, aile üyelerinin birbirlerinden ayrılmasına neden olabilen yıkıcı büyüklükte meydana gelebilen bir olaydır.² Herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde gerçekleşebilir.³

Sağlık ekibi üyeleri içinde sayı olarak en fazla yer alan disiplin hemşireliktir. Bu bağlamda da afetler hakkında bilgi sahibi olmaları, afete hazır olmaları ve hızlı müdahale edebilme kapasiteleri afetlerin yönetiminde önemli rol oynamaktadır. Özellikle afet yönetimi konusunda eğitim alan hemşirelerin afetlerin oluşması durumunda önemli roller üstlenebilecekleri ve afet yönetiminde daha başarılı olabilecekleri öngörülmektedir.⁴ Afetlerde ortam değerlendirme, triyaj, dekontaminasyon, hasta bakımı, tedavi, ölenlerin bakımı ve rehabilitasyon gibi çok çeşitli hemşirelik faaliyetlerinde bulunabileceklerdir.⁵ Bu faaliyetler hemşirelerin afetlere zor koşullarda ve kısıtlı kaynaklarla müdahale etmesi, süreç uyum sağlaması ve diğer sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla etkili bir şekilde iletişim kurabilmelerini de gerektirmektedir.⁶ Aynı zamanda, hemşirelerin afetlere daha etkin bir şekilde hazırlanması 21. yüzyılın zorunlu konularından birisi olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle, özellikle hemşirelik öğrencilerinin afet ve afet yönetimi hemşireliği hakkında bilgi düzeylerinin ve eğitim ihtiyaçlarının anlaşılmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Afetler meydana geldiğinde, hemşirelik öğrencileri ve hemşireler, afetlerden etkilenen insanların bakımında farklı pozisyonda görev alabilirler. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin eğitim süreçleri sırasında afete hazırlanmaları önemlidir. Bu tür bir hazırlık, riskleri ve yanıt verme kapasitelerini değerlendirmeye hazır olmayı içermektedir.^{2,3} Hemşirelik öğrencilerinin afet durumlarına müdahale etmek için gereken bilgi ve becerileri öğrenmeleri çok önemlidir.

Literatür incelendiğinde, hemşirelik öğrencilerinin afetlere müdahalede öz-yeterliliklerine ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.^{1,7-9} Bu eksiklikten yola çıkarak, bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin afete müdahale öz-yeterlilik durumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

YÖNTEM

Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören toplam 218 ulusal hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın evreninden örneklem seçimine gidilmemiş ve araştırmaya dahil olma kriterlerini karşılayan tüm öğrenciler dahil edilmiştir. Dahil edilme kriterleri; 18 yaşın üstünde olma, hemşirelik bölümünde okuyor olma, çalışmaya katılmaya gönüllü olma ve soruları eksiksiz yanıtlamadır. Bu kriterleri karşılayan 147 öğrencinin verileri araştırmanın örneklemini oluşturdu. Araştırmanın verileri Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında online anket sistemi kullanılarak toplandı. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylere araştırmanın amacı açıklanarak onayları alınmıştır. Araştırmanın yürütülmesinde Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uyulmuştur. Araştırmanın soruları:

- Hemşirelik öğrencilerinin afete müdahale öz-yeterlilik durumları nasıldır?
- Hemşirelik öğrencilerinin afete müdahale öz-yeterlilik durumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

Verilerin toplanmasında sosyo-demografik soru formu ve Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği (AMÖYÖ) kullanıldı.

Sosyo-demografik soru formu: Öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, gelir durumu, daha önce afete maruz kalma durumu, afet yönetimi hakkında eğitim veya ders alma durumunun sorgulandığı toplam 7 sorudan oluşmaktadır.

Afete müdahale öz-yeterlilik ölçeği: Bu ölçek, Li ve arkadaşları tarafından 2017 yılında geliştirilmiştir.¹⁰ Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Koca ve arkadaşları tarafından 2018 yılında yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tiptedir ve toplam 19 maddeden ve 3 alt boyuttan (Yerinde kurtarma yetkinliği, Afette psikolojik hemşirelik yeterliği, Afette üstlenilen rolün niteliği ve uyum yeterliği) oluşmaktadır. Ölçek, kendine hiç güveni yok (1 puan), temelde kendine güveni yok (2 puan), biraz kendine güveni var (3 puan), temelde kendinden emin (4 puan) ve kendine güveni tam (5 puan) şeklinde cevaplandırılmaktadır. Sorulara verilen yanıtların toplanmasıyla ölçek puanı hesaplanır. Ölçekten alınan yüksek puan afet müdahale öz-yeterliliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0,96 olarak bulunmuştur.¹

İstatistik: Araştırmanın istatistikleri için SPSS 25.0 (SPSS, Inc., Chicago, IL, USA) paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı veriler sayı ve yüzdelik olarak verildi. Verilerin normal dağılımı nedeni ile, iki grupta karşılaştırmalarda bağımsız gruplarda t-testi, üç ve daha fazla grupta karşılaştırmalarda ise One-way ANOVA testi kullanıldı. Değişkenler arasındaki ilişkiye korelasyon analizi ile bakıldı. Anlamlılık seviyesi olarak $p < 0,05$ kullanıldı.

BULGULAR

Araştırmaya toplam 147 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin yaş ortalaması $21,42 \pm 2,33$ 'tür ve %82,3'ü ($n=121$) kadındır. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflar incelendiğinde %25,9'u ($n=38$) birinci sınıf, %19,7 ($n=29$) ikinci sınıf, %25,9 ($n=38$) üçüncü sınıf ve %28,6'sı ($n=42$) dördüncü sınıftır. Öğrencilerin %67,3'ü ($n=99$) gelir durumlarını orta düzeyde olarak belirtmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası afet ve afet yönetimiyle ilgili ders veya eğitim almamıştır. Afet yönetimiyle ilgili ders veya eğitim almayan öğrencilerin %85,42'si ($n=82$) afet yönetimiyle ilgili ders almak istemektedirler. Öğrencilerin %8,2'sinin ($n=12$) yaşamları boyunca doğal afete maruz kaldığı ve bunların deprem ve sel olduğu belirtilmiştir (Tablo 1).

Çalışmamızda, AMÖYÖ toplam puan ortalaması $65,06 \pm 15,98$ olarak bulundu. Yerinde kurtarma yetkinliği alt boyut toplam puan ortalaması $36,16 \pm 10,14$, afette psikolojik hemşirelik yeterliği alt boyut toplam puan ortalaması $12,90 \pm 4,28$, afette üstlenilen rolün niteliği ve uyum yeterliği alt boyut toplam puan ortalaması $16,00 \pm 3,28$ 'dir (Tablo 2).

Tablo 3'te sosyo-demografik özellikler, afet yönetimi ve afete maruziyet ile AMÖYÖ arasındaki ilişki yer almaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflar değerlendirildiğinde üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin birinci sınıfta okuyan öğrencilere göre ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin ise ikinci sınıftaki öğrencilere

Tablo 1: Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyo-demografik Özellikleri			
Değişkenler	Gruplar	n	%
Yaş*		21,42±2,33 (18-30)	
Cinsiyet	Kadın	121	82,30
	Erkek	26	17,70
Sınıf	1. sınıf	38	25,85
	2. sınıf	29	19,73
	3. sınıf	38	25,85
	4. sınıf	42	28,57
Ekonomik durum	Kötü	18	12,24
	Orta	99	67,35
	İyi	30	20,41
Afetle ilgili ders veya eğitim alma durumu	Evet	51	34,70
	Hayır	96	65,30
Ders veya eğitim almayan öğrencilerin ders almayı isteme durumu	Evet	82	85,42
	Hayır	14	14,58
Daha önce afete maruz kalma durumu	Evet	12	8,20
	Hayır	135	91,80

* Ortalama±standart sapma (Minimum-Maksimum)

Tablo 2: Afete Müdahale Öz-Yeterlilik Ölçeği Toplam Alt Boyutları Puan Ortalamaları			
	Ort±SS	Min.	Max.
AMÖYÖ toplam puan	65,06±15,98	21,00	94,00
Yerinde kurtarma yetkinliği	36,16±10,14	11,00	55,00
Afette psikolojik hemşirelik yeterliği	12,90±4,28	4,00	20,00
Afette üstlenilen rolün niteliği ve uyum yeterliği	16,00±3,28	4,00	20,00

göre AMÖYÖ toplam puanlarının daha yüksek olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulundu (F=15,040; p=0,000). Afet yönetimiyle ilgili ders veya eğitim alan öğrencilerin toplam puan ortalaması almayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu (t=7,913; p=0,000) (Tablo 3).

Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puanı ortalaması ile yaş arasında pozitif yönde korelasyon istatistiksel anlamlı olarak bulundu (r=0,392; p=0,000) (Tablo 4).

Tablo 3: Sosyo-Demografik Özellikler, Afet Yönetimi ve Afete Maruziyet ile Afete Müdahale Öz-Yeterlilik Ölçeği Arasındaki İlişki

Değişkenler	Gruplar	n	Ort±SS	
Cinsiyet	Kadın	121	65,10±15,89	t: 0,103
	Erkek	26	64,88±16,74	p: 0,951
Sınıf	1. sınıf	38	53,66±13,53	F:15,040 p: 0,000*
	2. sınıf	29	61,65±17,66	
	3. sınıf	38	70,37±10,65	
	4. sınıf	42	72,92±14,51	
Ekonomik durum	Kötü	18	64,33±15,26	F: 0,092
	Orta	99	64,87±16,36	p: 0,912
	İyi	30	66,13±15,60	
Afetle yönetimiyle ilgili ders veya eğitim alma durumu	Evet	51	75,86±10,08	t:7,913
	Hayır	96	59,32±15,59	p:0,000
Ders veya eğitim almayan öğrencilerin ders almayı isteme durumu	Evet	82	60,15±16,07	t: 5,707
	Hayır	14	54,50±11,82	p:0,133
Daha önce afete maruz kalma durumu	Evet	12	70,83±16,44	t: 0,174
	Hayır	135	64,54±15,90	p:0,193

p<0,001

* İstatistiksel anlamlılık 1. ve 3., 1. ve 4., 2. ve 4. sınıflar arasında

t: Bağımsız gruplarda t testi

F: One-way ANOVA testi

Tablo 4: Yaş ile Afete Müdahale Öz-Yeterlilik Ölçeği Toplam Puanı Arasındaki Korelasyon

	İstatistik	Yaş
Afete Müdahale Öz-yeterlilik Ölçeği toplam puanı	r	0,392
	p	0,000*

r: Spearman korelasyon testi
p<0,001

hale öz-yeterlilik durumları ve ilişkili faktörleri incelendi. Öz-yeterliliği yüksek olan bireyler daha olumlu bir tutuma sahip olarak zorlukların üstesinden gelmede daha istekli ve yeni ortamlara daha iyi uyum sağlama eğilimindedirler. Bu nedenle, hemşirelerin afetlere müdahalesi için kendilerine güven oluşturmaları ve öz-yeterliliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.¹¹

Çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinin afete yönelik öz-yeterliliklerinin ve yerinde kurtarma yetkinliklerinin orta düzeyde olduğu bulundu. Verilerin toplanılmasında kullanı-

TARTIŞMA

Çalışmamızda hemşirelik lisans öğrencilerinin afete müda-

lan AMÖYÖ'nin ülkemizde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının sonucunda da hemşirelik öğrencilerinin bizim bulgularımıza benzer düzeyde bilgiye sahip oldukları gösterilmiştir.¹ Türkiye'de yapılan bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin afet dönemlerinde uygulanması gereken sağlık hizmetlerine ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğu gösterilmiştir.¹² Araştırmamıza dahil edilen öğrencilerin yarısından fazlasının afetlere ilişkin ders almadığı göz önünde bulundurulduğunda, bulgularımızdaki orta seviyede belirlenen bilgi düzeyinin iyi olduğu yorumlanabilir. Bulgularımızda, hemşirelik öğrencilerinin afetlerde üstlenilen rollere ve bu rolle uyum yeterliliklerinin son derece yüksek olduğu saptandı. Öğrencilerin, hemşirelik mesleğine ilişkin temel bilgi ve becerilerdeki yetkinliklerin iyi düzeyde oluşunun bu rollere uyumda etkin bir faktör olduğu kanaatindeyiz. Ayrıca bulgularımızda, afette psikolojik hemşirelik yeterliliğinin hemşirelik öğrencilerinde düşük düzeyde olduğu görüldü. Bunun nedeninin ise öğrencilerin psikiyatri ve ruh sağlığı hemşireliği derslerini son sınıfta almalarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Çalışmamızda, hemşirelik öğrencilerinin eğitim-öğrenim gördükleri sınıf yükseldikçe afet yönetiminde öz-yeterliliklerinin arttığı belirlendi. Üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin dahil edildiği bir başka çalışma sonucunda da benzer şekilde dördüncü sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha iyi olduğu gösterilmiştir.¹ Diğer bir çalışmada, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin afetlerde sağlık hizmeti bilgi düzeylerinin üst sınıflarda okuyan öğrencilere göre daha kötü olduğu belirtilmektedir.¹² Kalanlar ve Kubilay tarafından (2015) yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerine eğitim verilmiş ve sonuçta eğitim alan grubun afet öncesi, sırası ve sonrasında afet hemşiresinin görevlerinin neler olduğu konusunda bilgi düzeylerinin eğitim almayanlara göre daha yüksek olduğu gösterilmiştir.⁷ Hemşirelik ders müfredatında afet yönetimine ilişkin dersler genellikle seçmeli ders olarak öğrencilere sunulmaktadır. Bu ders, genellikle hemşirelik mesleğine ilişkin temel dersler alındıktan sonra tercih edilmektedir.

Bu çalışmada, afet yönetimiyle ilgili ders veya eğitim alan öğrencilerin afete yönelik öz-yeterliliklerinin daha iyi görüldü. Yayınlanan çalışmalarda da afete ilişkin eğitim alan öğrencilerin afet bilinçlerinin ve bilgi düzeylerinin arttığı gösterilmiştir.^{1,12,13} Klinikte çalışan hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada da verilen eğitimlerin hemşirelerin afetlere hazırlıklı olup ve müdahale edebilecekleri vurgulanmıştır.^{3,14} Bununla birlikte, afet bilgisi ve becerileri konusundaki eğitimlerin afetlere müdahale sırasında hemşirelerin kendilerine güvenlerini artırdığı ve görev alma istekliliklerini olumlu etkilediği ortaya konulmuştur.¹⁵

Afet hemşireliği eğitimi, yalnızca afete hazırlık bilincini artırmakla kalmaz aynı zamanda bilgi, beceri ve davranışları da geliştirir.¹⁶ Bulgularımızda eğitim almayan öğrencilerin eğitim alma isteği sorgulanmış ve öğrencilerin neredeyse tamamına yakını afetlere yönelik ders almak istemektedir. Ülkemizde görülebilen afet çeşitliliği ve sayısı fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda hemşirelik öğrencilerinin afetler ve afet yönetiminde hemşirelerin sorumluluklarına ilişkin ders veya eğitim alması önerilebilir.

Hemşirelik öğrencilerinin yaşları arttıkça afete müdahale öz-yeterliliklerinin de arttığı gözlemlendi. Hisar ve arkadaşları çalışmasında 21 yaş grubunda bulunan öğrencilerin 18-19 yaş grubundakilere göre afetlerde sağlık hizmeti bilgilerinin daha iyi olduğunu göstermişlerdir.¹² Yaşları artan öğrencilerin sınıfları yükselmekle birlikte mesleğe yönelik daha fazla sayıda ders almaktadır. Bu bilgiyle birlikte öğrencilerin her dönem hemşirelik alanında aldıkları derslerin farklılaşması, artması ve uygulama yapabilmeleri sağlıkla ilgili olaylara daha bütüncül bir bilgi düzeyiyle bakabilmelerini sağladığı söylenebilir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları arasında İstanbul ilinde bulunan bir üniversitede yapılması ve veri toplama işleminin iki ay içinde sonlandırılması yer almakta ve bu nedenle elde edilen bulguların tüm hemşirelik öğrencilerine genellenmesini engellemektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin acil durumlara ve afetlere karşı hazır olma durumları eğitim dönemlerinde aldıkları dersler ile şekillenmektedir. Hemşirelerin öğrenim süreçlerinde afetlere ilişkin eğitim almaları bilgi seviyelerini artırmakta ve olası yaşanacak afetlerde önemli roller üstlenerek afetlerin insan üzerindeki olumsuz sonuçlarını azaltabilmektedirler. Ülkemizde görülen afet çeşitliliği ve sayısı fazla olduğu dikkate alındığında hemşirelik eğitimi ders müfredatlarına afetlere yönelik derslerin zorunlu bir ders olarak eklenmesi veya seçmeli derslerin zorunlu hale getirilerek güncellenmesi önerilebilir.

Etik

Etik komite onayı: Çalışmanın etik kurul onayı Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 19.02.2021 tarih ve E-46418926-050.01.04-11164 sayısı ile alınmıştır.

Bilgilendirilmiş onay: Araştırmanın içeriği öğrencilere anlatılmış, araştırmaya katılımın gönüllü olduğu ve katılmak istemeyenlere herhangi bir yaptırım uygulanmayacağı belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı onam alınmıştır.

Akran İncelemesi

İç ve dış inceleme yapılmıştır.

Yazarların Katkısı

Çalışma tasarımı, literatür taraması, veri toplama, veri analizi, yazma ve kritik revizyon EB tarafından yapılmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmanın tarafsızlığı ile ilgili bilinmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu çalışmanın yapılması için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Koca B, Çağan Ö, Türe A. Validity and Reliability Study of the Turkish Version of the Disaster Response Self-Efficacy Scale in Undergraduate Nursing Students. *ACU*

- Sağlık Bil Derg.* 2020;11(3):515-521.
2. Bektaş Akpınar N, Aşkın Ceran M. Afetlerle İlgili Güncel Yaklaşımlar ve Afet Hemşiresinin Rol ve Sorumlulukları. *Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi.* 2020;1(1):28-40.
 3. Jang I, Kim J, Lee J, Seo Y. Educational needs and disaster response readiness: A cross-sectional study of clinical nurses. *J Adv Nurs.* 2021;77(1):189-197.
 4. Veenema TG, Griffin A, Gable AR, MacIntyre L, Simons RN, Couig MP, Walsh Jr JJ, Lavin RP, Dobalian A, Larson E. Nurses as leaders in disaster preparedness and response-a call to action. *Journal of Nursing Scholarship.* 2016;48(2):187-200.
 5. Evans CA, Baumberger-Henry M. Readiness: How Prepared Are You? *J Emerg Nurs.* 2014;40(5):448-452.
 6. Tzeng W-C, Feng H-P, Cheng W-T, et al. Readiness of hospital nurses for disaster responses in Taiwan: A cross-sectional study. *Nurse Educ Today.* 2016;47:37-42.
 7. Kalanlar B, Kubilay G. Afet Hemşireliği Eğitimi ve Afet Öncesinde Afet Hemşiresinin Görevleri. *DEUHFED.* 2015;8(2):77-85.
 8. Usher K, Mayner L. Disaster nursing: A descriptive survey of Australian undergraduate nursing curricula. *Australas Emerg Nurs J.* 2011;14(2):75-80.
 9. Schmidt CK, Davis JM, Sanders JL, Chapman LA, Cisco MC, Arlene R Hady. EXPLORING Nursing Students' Level of Preparedness for Disaster Response. *Nurs Educ Perspect.* 2011;32(6):380-383.
 10. Li H-Y, Bi R-X, Zhong Q-L. The development and psychometric testing of a Disaster Response Self-Efficacy Scale among undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today.* 2017;59:16-20.
 11. Yahaya A, Ramli J, Yahaya N, Yen GS. Correlation Between Self-Esteem, Coping Difficulties, Self-Efficacy, And Illness Symptoms towards Supported Education For Students With Psychiatric Disabilities. *Procedia - Soc Behav Sci.* 2010;7:642-651.
 12. Hisar K, Yurdakul A. Bir Üniversitenin Hemşirelik Öğrencilerinin Afetlerde Sağlık Hizmetleri ile ilgili Bilgilerinin Değerlendirilmesi. *MAKÜ Sag Bil Enst Derg.* 2015;3(2):54-65.
 13. Huh S-S, Kang H-Y. Effects of an educational program on disaster nursing competency. *Public Health Nurs.* 2019;36(1):28-35.
 14. Maeda T, Kotera S, Matsuda N, D. Edwards G. Disaster Readiness among Nurses in Japan: Current Status Following the Great East Japan Earthquake. *Int J Nurs.* 2020;3(1).
 15. Arbon P, Ransie J, Cusack L, et al. Australasian emergency nurses' willingness to attend work in a disaster: A survey. *Australas Emerg Nurs J.* 2013;16(2):52-57.
 16. Nazli NNNN, Sipon S, Radzi HM. Analysis of Training Needs in Disaster Preparedness. *Procedia - Soc Behav Sci.* 2014;140:576-580.